

PÅ EGEN HÅND MATERIALE

... OG GJORDE
DANERNE KRISTNE

FOTO: ROBERTO FORTUNA, NATIONALMUSEET

SAGNLANDET

LEJRE

... OG GJORDE DANERNE KRISTNE

SAGNLANDET LEJRES VOGTERE VED SKIBSSÆTNINGEN, FOTO: OLE MALLING

Eleverne besøger Sagnlandet Lejre for at opleve vikingetiden den nordiske religion og prøve kræfter med den mundtlige tradition.

Eleverne får forståelse for de mange faktorer, der spillede ind ved kristendommens indførelse i Danmark. De gør sig nogle overvejelser om, hvad der skal til, for at kalde et land eller et folk "kristne".

Eleverne arbejder kritisk med

tekster og historiske spor.

Eleverne laver historiske fortællinger om kristendommens indførelse.

Elevernes historiske fortællinger giver mange perspektiver på vikingetidens religionsmøder.

Når eleverne laver historiske fortællinger, får de et flerperspektivisk blik på fortiden samtidig med at de oplever at være historieproducerende og historisk tænkende.

MÅLGRUPPE OG LÆRING

Målgruppe

Et tværfagligt undervisningsforløb i kristendomskundskab og historie til 7.-9. kl.

Elevernes alsidige udvikling

Samtalen får nogle andre kvaliteter omkring bålet under åben himmel i Sagnlandet Lejre.

Eleverne lærer sammen med andre. De gør i fællesskab erfaringer med en mundtlig tradition, og med at have ordet. At have en stemme og blive hørt er almentdannende og forbereder eleverne til demokrati.

Det flerperspektiviske giver eleverne en åbenhed over for verden.

Forslag til læringsmål

Eleverne kan redegøre for kristendommens indførelse og konsekvenserne heraf.

Eleverne kan drøfte, hvordan egen og andres historiske bevidsthed påvirker synet på og forståelsen af andre kulturer.

FFM

Se Færdigheds- og vidensmål for "... og gjorde danerne kristne" i slutningen af hæftet.

FØR BESØGET I SAGNLANDET LEJRE

Lærerne giver en introduktion til den nordiske religion i Danmark, og til den politiske situation i Nordeuropa i vikingetiden. Skandinavien var et af de sidste områder, der blev kristnet, og kong Harald Blåtand var en fjende af det kristne tyske kejserrige, både før og efter sin omvendelse til kristendommen.

Eleverne læser nogle nordiske myter. Eksempelvis skabelses- og undergangsmyster, nogle passager fra de islandske sagaer (eksempelvis Erik Den Rødes Saga), der indeholder eksempler på ritualer og vikingernes verdensanskuelse. Eleverne placerer de forskellige kilders indhold i en række kategorier, f.eks. Myter, Ritualer, Religiøse forestillinger/verdensanskuelse. Samspil og overlap mellem kategorierne diskuteres i klassen, f.eks. hvordan en myte både kan danne grundlag for en

verdensanskuelse og være grundlag for et ritual.

Hvordan karakteriserer eleverne den nordiske religion? Hvilke forskelle og ligheder er der eksempelvis til kristendommen? Der er tale om to meget forskellige slags religioner: folkereligion og universalreligion. Hvad kan der ske i religionsmødet?

Eleverne arbejder i grupper med forskellige beretninger fra tiden før og omkring kristendommens indførelse i Danmark. Kilder, der kan anbefales er bl.a.:

- Tacitus
- Den arabiske udsending Ibn Fadlans beskrivelse af vikingerne ved Volga,
- Jellingstenen og Jellingmonumentet i det hele taget.

Beretningerne om Ansgars mission og Poppo's jernbyrd. Biskop Thietmar af Merseburgs beretning om de hedenske ritualer i Lejre, Adam af Bremens udlægning af Hamborg-Bremenkirkes rolle i missionen, og Snorre Sturlasons udlægning af kristendommens indførelse i Heimskringla og Saxos udgave af begivenhederne i hans Danmarkshistorie.

Eleverne arbejder med kilderne, hvem der taler til hvem, hvornår, hvor og hvorfor?

Før besøget i Sagnlandet Lejre vælger eleverne en myte eller fra vikingernes nordiske religion, som de forbereder en genfortælling af.

PÅ BESØG I SAGNLANDET LEJRE

Eleverne drager en tur til Sagnlandet Lejre, for at få en oplevelse med vikingernes nordiske religion. Ved Skibssætningen, i Båldalen eller et andet sted i Sagnlandet Lejre med højt til loftet genfortæller eleverne myterne to og to, således at alle elever fortæller og får fortalt en historie.

Eleverne samles nu omkring et bål eller lignende samlingssted. Eleverne skal nu viderefortælle fortællingen de hørte og have respons fra deres

klassekammerater. Var myterne lette eller svære at huske? Hvad gjorde de, hvis der var dele af fortællingen, de ikke kunne huske? Hvad betyder det mon for et samfund, ikke at have skriftsprog eller en skrifttradition? Hvad kan det betyde af ændringer i religionen? Og hvordan stiller det mon vikingetidens samfund overfor samfund med skriftsprog og skrifttradition?

Herefter besøger eleverne offermosen og derefter

horgen (alteret) på vikingernes handelsplads. Eleverne skal observere tegn på nordboernes religiøse praksis, og hvordan denne mon kunne blive tolket. Er der mon noget som en udefrakommende vil hæfte sig særligt ved?

Måske møder I under besøget nogle af Sagnlandet Lejres vikinger, som er samtidsvidner til religionsmøderne.

HORGEN PÅ RAVNEBJERG FOTO: IDA GARSAAE

EFTER BESØGET I SAGNLANDET LEJRE

STØBEFORM MED BÅDE THORSHAMMER OG KORS FOTO: LENNART LARSEN, NATIONALMUSEET

Tilbage i klassen vælger eleverne en aktør fra perioden eksempelvis:

- en repræsentant fra Hamborg-Bremen-kirken,
- Den tyske kejser,
- en dansk stormand,
- en arabisk udsending
- Paven i Rom.

Eleverne konstruerer en historisk

fortælling, der beskriver missionens/kristendommens indførelses betydning for den historiske aktør. Eleverne reflekterer over kildernes styrker og svagheder.

De historiske fortællinger kan evt. udarbejdes digitalt, eksempelvis som en præsentation, en tegneserie, animation eller andre digitale værktøjer.

ELEVERNES PRÆSENTATION

HVAD?

Elevernes historiske fortællinger præsenteres for klassen.

DISKUSSION?

I løbet af nogle hundrede år blev nordboerne kristne - diskutér hvilke grunde der kan være til at blive kristen:

- personlige,
- religiøse,
- strategiske,
- politiske

YDERLIGERE SPØRGSMÅL?

Hvad betød kristendommens indførelse for Danmark?

LITTERATURLISTE

LÆR PÅ EGEN HÅND

Buchardt, M. (red.) 2006: Religionsdidaktik. Gyldendal

Bæksted, Anders 2001: Nordiske Guder og Helte. Politikens Forlag.

Pietras J. & Poulsen, J. Aa. 2013: Historiedidaktik – fra teori til praksis. Gyldendal

Poulsen, J. Aa. & Petersen, N. (red.) 2015: Forenklede Fælles Mål i historie - en håndsrækning. HistorieLab, Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling. Jelling.

Kofoed, A. & Warmind, M. 1989: Old var Årle: Nordens gamle religioner. Gjellerup og Gad.

Lund, N. (red.) 2004: Kristendommen i Danmark før 1050. Roskilde Museum.

Podemann Sørensen, J. 2006: Religionshistoriens kilder. Janua Religionum.

Schjødt, J. P. 1999): Det Førkristne Norden. Religion og Mytologi. Spektrum.

Steinsland, Gro 2005: Norrøn Religion – Myter, riter, samfunn. Pax.

Zeeberg, P. 2000: Saxos Danmarks Historie. Bind 1 og 2. Oversat fra latin af Peter Zeeberg efter Saxo Gramaticus' Gesta Danorum. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og G.E.C. Gads Forlag.

I tekstsamlingen "*Det Førkristne Norden. Religion og Mytologi.*" findes tekster fra den Ældre Edda og Yngre Edda bl.a. Snorri Sturlassons Heimskringla.

I tekstsamlingen "*Old var Årle: Nordens gamle religioner.*" findes tekster fra Tacitus, Ibn Fadlan, Biskop Thietmar af Merseburg, Adam af Bremens og Erik den Rødes Saga.

Nina Sine Døhl

HISTORIE FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL (EFTER 9. KLASSETRIN)

KOMPETENCEOMRÅDE	KOMPETENCEMÅL	FASER	FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL							
			Kronologi, brud og kontinuitet	Principper for overblik		Det lokale, regionale og globale		Historiekanon		
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger	1	Eleven kan sætte begivenheders forudsætninger, forløb og følger i kronologisk sammenhæng	Eleven har viden om begivenheders forudsætninger, forløb og følger	Eleven kan anvende principper for inddelingen af historien til at få et historisk overblik	Eleven har viden om principper for inddeling af historien	Eleven kan forklare forandrings påvirkning af samfund lokalt, regionalt og globalt	Eleven har viden om forandringer af samfund lokalt, regionalt og globalt	Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse	Eleven gør viden om kanonpunkter
		2	Eleven kan forklare hvorfor historiske udvikling i perioder var præget af kontinuitet og i andre af brud	Eleven har viden om historisk udvikling	Eleven kan forklare brug af principper for inddeling af historien til at få et historisk overblik	Eleven har viden om faktorer, der ligger til grund for principper for inddelingen af historien				
Kildearbejde	Eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger	1	Eleven kan formulere historiske problemstillinger	Eleven har viden om udarbejdelse af historiske problemstillinger	Eleven kan forklare valget af kildekritiske begreber til analyse af historiske spor, medier og udtryksformer	Eleven har viden om kildekritiske begreber				
		2	Eleven kan udarbejde løsningsforslag på historiske problemstillinger med afsæt i udvalgte kilder	Eleven har viden om metoden til udarbejdelse af løsningsforslag	Eleven kan udvælge kilder til bevisning af historiske problemstillinger	Eleven har viden om kriterier for søgning af kilder	Eleven kan målrettet læse historiske kilder og sprogligt nuanceret udtrykke sig mundtligt og skriftligt om historiske problemstillinger	Eleven har viden om komplekse fagord og begreber samt historiske kilders formål og struktur		
Historiebrug	Eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid	1	Eleven kan udlede forklaringer på historiske forhold og forløb ud fra historiske scenarier	Eleven har viden om historiske scenariers funktion	Eleven kan redegøre for sammenhænge mellem fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger	Eleven har viden om sammenhænge mellem fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger				
		2			Eleven kan analysere konstruktion og brug af historiske fortællinger med samtid- og fremtidsrettet sigte	Eleven har viden om historiske fortællingers brug i et samtid- og fremtidsrettet perspektiv	Eleven kan redegøre for brug af fortiden i argumentation og handling	Eleven har viden om funktion af historie i fortid og nutid	Eleven har viden om faktorer, der kan påvirke historisk bevidsthed	Eleven kan diskutere egen og andres historiske bevidsthed

KRISTENDOMSKUNDSKAB FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL (EFTER 9. KLASSETRIN)

KOMPETENCEOMRÅDE	KOMPETENCEMÅL	FASER	FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL				Sprog og skriftsprog	
			Livsfilosofi	Etik	Trosvalg og tilværelsesfyndning	Fortælling og livsfyndning	Fortælling og kultur	Fremtrædelsesformer
Livsfilosofi og etik	Eleven kan forholde sig til den religiøse dimensions indhold og betydning ud fra grundlæggende tilværelsesmål og etiske principper	1.	Eleven kan reflektere over betydningen af den religiøse dimension i grundlæggende tilværelsesmål	Eleven har viden om trosvalg i forhold til grundlæggende tilværelsesmål	Eleven kan diskutere sammenhænge mellem forskellige trosvalg og deres betydning af tilværelsen	Eleven har viden om sammenhæng mellem forskellige trosvalg og betydning af tilværelsen	Eleven kan målet læse faglige tekster og sprogligt nuanceret udtrykke sig mundtligt og skriftligt om deres indhold, formål og struktur	
			Eleven kan reflektere over grundlæggende tilværelsesmål	Eleven har viden om etisk og moralsk praksis i et mellem menneskeligt perspektiv	Eleven kan reflektere over etiske principper og moralsk praksis i mellem menneskelige relationer	Eleven har viden om etisk og moralsk praksis i et mellem menneskeligt perspektiv	Eleven har viden om komplekse faglige tekster om komplekse begreber samt faglige teksters formål og struktur	
Bibelske fortællinger	Eleven kan tolke grundlæggende værdier ud fra centrale bibelske fortællinger	1.	Bibelen		Fortælling og livsfyndning	Fortælling og kultur	Fortælling og kultur	
			Eleven kan tolke centrale fortællinger fra Det Gamle Testamente og Det Nye Testamente i et nutidigt og historisk perspektiv	Eleven har viden om fortællinger fra Det Gamle Testamente og Det Nye Testamente				Eleven kan tolke de bibelske fortællingers betydning i sprog, kunst og samfund
Kristendom	Eleven kan forholde sig til, hvad kristendom er og til hovedtræk i kristendommens historie, herunder folkekirkens betydning i Danmark	1.	Kristendommens historie		Kristine grundbegreber	Kristine udtryk	Kristine udtryk	
			Eleven kan reflektere over kristendommens udvikling og folkekirkens betydning i Danmark	Eleven har viden om hovedtræk i kristendommens historie og folkekirken				Eleven kan reflektere over kristne grundbegreber som betydning af tilværelsen
Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser	Eleven kan forholde sig til hovedtanker og problemstillinger i de store verdensreligioner og livsopfattelsers oprindelse, historie og nutidige fremtrædelsesformer	1.	Hovedtræk		Grundbegreber	Fremtrædelsesformer	Fremtrædelsesformer	
			Eleven kan reflektere over hovedtræk i verdensreligioner og livsopfattelser med betydning for Danmark	Eleven har viden om hovedtræk i verdensreligioner og livsopfattelser				Eleven kan reflektere over centrale symboler og ritualers betydning for menneskers liv